

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 105:9

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s) (s): Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meester, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thuis, Meppel; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f9.— per jaar.

Advertentien: 35 cent per regel.

INHOUD: De Vrijmetselarij II. — Uit de Schrift: Uw Koning Job. 19:14, 15. — Kerkelijk Leven: Johannes Müller in ons land II; Ook Haarlem; Spoed gewenscht; Het einde der Oude Wereld in 1925. — Uit het Politieke en Sociale Leven: Nog eens het stakingsrecht II; God of goud. — Kuyper-Bibliografie C. — Wijsbegeerte: In de School der Wijsbegeerte. — Zending en Evangelisatie: De scholen I. — Uit de Buitenlandse Kerken. — Kroniek. — Kerkenwa.

DE VRIJMETSELARIJ.

(Naam, Geschiedenis, Verbreiding)

II.

Ons tweede artikel zal nu over de geschiedenis der Loge handelen. Voornamelijk ten minste. Haar verborgen oorsprongen liggen misschien ver in het duister verleden, in de geheime genootschappen en oude mysteriën van Indië, China, Japan, Egypte, Griekenland, Rome enz. verscholen. Maar haar eigenlijke geschiedenis vangt toch eerst aan in de 17e eeuw, toen zij zich, voor zover wij konden nagaan, in Engeland en Duitschland uit de Middeleeuwsche bouw- en metselaarsgilden heeft ontwikkeld.

Vandaar al aanstonds haar naam: Vrijmetselaars-orde, Vrijmetselaars-bond, Vrijmetselaars-loge, Vrijmetselarij.

Deze woorden leiden ons terug naar de tijden toen de bouwkunst bloeide. Ook de kerkelijke bouwkunst. Denk maar aan den Byzantijnschen, den Romaanschen, en den daaruit ontwikkelde Gothischen bouwstijl. De eerste steenhouwers en bouwmeesters nu kwamen uit de kloosters. Langzamerhand vormden zich bouwhutten van vrije metselaars, die zich in de bouwkunst oefenden en deze steeds hooger trachten op te voeren. Aan deze ongeordende, vrije metselaars en steenhouwers (Steinmetzen), schijnt de naam Vrijmetselarij ontleend te zijn. Zij hadden zich niet aan een bepaald bouw-gilde aangesloten, maar trokken van land tot land en vormden onder de opperste leiding van den hoofdzetel, bijv. in Straatsburg, een uitgebreide organisatie. Vooral ook in Engeland ontwikkelde zich het instituut der bouwverenigingen zeer. Het kwam er na den geweligen brand van Londen in 1666 zelfs tot een nieuwe opleving.

De naam Vrijmetselarij, in het Engelsch masonry, d.i. metselwerk, en vandaar vrijmetselarij, van mason, d.i. metselaar, is dan ook algemeen verbreid. Lessing geeft echter een andere afleiding. Hij zegt, dat het niet van een Engelsch, maar van een oud-Duitsch woord mase, d.i. tafel, afkomstig, en dus niet masonry, d.i. vrijmetselarij, maar masonry, d.i. tafelgezelschap, beteekende. Alleen door een misverstand zou er later masonry van gemaakt zijn. En wel toen er zulk een tafelgezelschap vergaderde in Londen, dicht bij de St-Pauluskerk, waarvan de bouwmeester van die kerk, Christoph Wren, ook lid was. Het Engelsche volk, dat de beteekenis van het oorspronkelijke woord vergeten was, zou dit gezelschap in plaats van masonry, tafelgezelschap, masonry, dus een genootschap van bouwmeesters, genoemd hebben. En deze Christoph Wren zou dan de stichter of schepper van de latere Vrijmetselarij zijn, die zich niet meer met de bouwkunde bezig hield, maar de speculatieve waarheden tot welzijn der menscheit beoefende. Dit is wel aardig gevonden. Maar of het historisch werkelijk zoo gegaan is, betwijfelen wij zeer. De werken, die wij over de Vrijmetselarij lezen, geven de gewone afleiding van het Engelsche mason, metselaar, en vandaar masonry, d.i. vrijmetselarij en brengen dien naam in verband met de metselaarsgenootschappen in Engeland en Duitschland.

De plaatselijke verenigingen noemt men orde, of bond, of loge, of broederschap der vrijmetselaars. Vereenigen zich verschillende plaatselijke bonden tot een gemeenschappelijke bond, dan spreekt men van een bond van Groot-loges, die werkt onder één hoofdbestuur.

De eigenlijke geschiedenis der Vrijmetselarij vangt aan in de 17e eeuw. Wij bedoelen niet van de metselaarsbonden, maar van de moderne Vrijmetselarij, die zich naar de bonden ingericht en genoemd heeft. Want die twee begrippen moeten duidelijk onderscheiden worden.

De oorspronkelijke vrije metselaarsverenigingen oefenden zich in de bouwkunst en waren dus schier uitsluitend werkmansverenigingen. Maar langzamerhand lieten zij hun uitsluitend werkmans-karakter los en werden ook niet-metselaars als leden opgenomen. Er had dus een hervorming plaats van „werkdadige" tot „bespiegelende" Vrijmetselarij. Verschillende werken over de mystiek hadden daarop grooten invloed. De verenigingen beoefenden niet meer uitsluitend of voornamelijk de bouwkunst, maar legden zich toe op de oprichting van den „eenen, onzichtbaren, eeuwigen tempel van hart en geweten". In 1663 reeds werd er in een algemeene vergadering van metselaars besloten den ouden catechismus te herzien en nieuwe statuten aan te nemen. En toen nu, na den herbouw van Londen en na de voltooiing van de monumentale St-Pauluskerk, de meeste van die bouwgezelschappen uiteengingen, bleven er vier over, die zich op 24 Juni 1717 tot een Groot-Loge vereenigden en van de werkdadige metselarij afstand deden, om zich uitsluitend toe te leggen op den bouw van den geestelijken tempel der ware humaniteit in het menschelijk hart. Dit was het werk van Dr James Anderson, predikant bij de Schotsche Presbyterische Kerk, die in 1723 de „Grondwetten der Vrijmetselarij" samenstelde, welke tot nu toe nog als basis bij de Groot-Loge van Engeland in gebruik zijn. Van uit Engeland heeft zij zich verbreid over Ierland en Schotland tot ver in de Engelsche koloniën toe. Zoodat H. J. van Ginkel in de Theosofische Bibliotheek 2e Serie, no. 8, blz. 12, van den groei der beweging sinds 1727 het volgende overzicht gaf: „Er bestaan nu (dat was dan in 1905, zoodat er sinds nog wel enkele Loges zullen bijgekomen zijn, J.), 2435 Loges in de boeken der Groot-Loge, waarvan er 538 in Londen zijn, 1411 in het land, en 486 in de koloniën en vreemde landen. Azië heeft ongeveer 150 Loges, Bengalië 48, Bombay 22, Burma 11, Madras 27, en Punjab 24. Het is moeilijk om met zekerheid het aantal Broeders op te geven, die tot de Groot-Loge behooren; maar in Engeland alleen zijn er over de 200.000".

In Frankrijk werd van uit Engeland in 1725 de eerste Loge gesticht te Hurry's Tavern, door Lord Charles Radcliffe. Eerst onder den adel, maar later onder de middenklassen. Van 1725 tot 1796, dus vóór de revolutie, waren er in Frankrijk twee voornamelijk Groot-Loges, de „Grande Loge Nationale", later „Grand-Orient", en de „Grand Loge de France"; en daarnaast bestonden nog een massa losse orden. Deze twee Groot-Loges zijn in 1799, na den revolutie-storm, vereenigd tot één Groot-Loge, die in 1801 nieuwe Algemeene Voorschriften kreeg. Twee dingen zijn in de Fransche Vrijmetselarij van belang: 1e. dat in 1877 het geloof in het bestaan van God en van de onsterfelijkheid uit het eerste artikel geschrapt werd; en 2e. dat één der Loges, „Les Libres Penseurs" op voorstel van zeven meester-Vrijmetselaars besloot, ook een vrouw op te nemen, en wel de talentvolle Fransche schrijfster, mej. Maria Darnismes, wat later ook in Italië en in Spanje navolging vond, terwijl de vrouwen in andere landen uitgesloten zijn.

Wij gaan verder haar geschiedenis in Amerika, Duitschland, Rusland, enz. voorbij, omdat zij voor ons van minder belang is, en wijzen alleen nog op die van ons eigen land.

De eerste orde in Nederland is blijkbaar in 1731 van uit Engeland, in Den Haag gesticht. Spoedig ook in Amsterdam. Die in Den Haag nam in 1749 den naam van L'Union Royale aan, deed veel voor de uitbreiding der orde en riep in 1756 veertien Hollandsche Loges samen tot de „Groot Nationale Loge der Vereenigde Nederlanden", wier eerste grootmeester Br. van Aersen Beyerens was. Van

groot belang is de verdere geschiedenis der Vrijmetselarij in Nederland niet. Volgens opgave in 1904 telde het Groot-Oosten in Nederland binnen haar rechtsgebied 93 Loges, waarvan 23 in Zuid-Afrika en 17 in de Koloniën. Het aantal leden werd toenmaals op 4269 geschat, maar zal sindsdien vermoedelijk wel enkele honderden meer zijn.

Ten slotte geven wij nog enkele opmerkingen over de verbreiding der Vrijmetselarij, om dit korte overzicht te besluiten. Wij ontleenen dit aan de mededeelingen van Mr J. H. Carpentier Alting, Hoogleraar te Leiden, in „Kerk en Secte" van 1915, Serie VI, no. 8.

Van één algemeene organisatie over heel de wereld, schrijft hij, is er geen sprake. Elke Staat heeft doorgaans één organisatie, die den naam van Groot-Loge of Groot-Oosten, enkele malen ook die van Opperraad draagt. Op dien regel bestaan echter vele uitzonderingen. In Berlijn zetelen drie Groot-Loges, en bovendien nog een te Frankfurt a. M.; in Frankrijk twee (zetel Parijs); in de drie deelen van Groot-Brittannië (Engeland, Schotland en Ierland), zetelen in elk deel een Groot-Loge; zoo ook in elken Staat van Noord-Amerika; en evenzoo in Nederland en Zuid-Afrika; enz. In twee Europeesche Staten, n.l. in Rusland en Oostenrijk, zijn de Loges verboden.

Volgens het Jaarboek van het Bernsche Bureau International de relations maçonniques voor 1914, telde de orde over heel de wereld medio 1913 samen 23.182 Loges, met 110 grootmachten en een aantal leden van 2.095.627. Dr W. Zuidema schreef in 1910 in „Pro en Contra": „Het aantal Vrijmetselaren over de geheele aarde wordt verschillend opgegeven, van 1.800.000 tot 2.100.000, maar zeker is, dat meer dan de helft in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika verblijft houdt".

Opmerkelijk is nog, dat de Vrijmetselarij zich meest in de Germaansch-Protestantsche en minder in de Roomsche landen verbreid heeft. De Roomsche kerk heeft er meermalen den strijd tegen aangeboden. Paus Clementinus XII sprak in 1738 zelfs den banvloek uit over ieder, die lid der Broederschap was. Vanwaar die vijandschap? Omdat de Roomsche kerk de alleen-zaligmakende kerk wil zijn, en de Vrijmetselarij dat uitsluitend karakter dier kerk niet wil erkennen en zich, zoodat niet tegen het Christendom zelf, toch tegen den Roomschen vorm van het Christendom keert.

Maar zoo komen wij tot de vraag, hoe de Vrijmetselarij is ingericht en wat zij eigenlijk bedoelt. Daarover echter een volgend artikel.

Ijmuiden.

JOH. JANSEN.

UIT DE SCHRIFT.

Uw Koning.

En Pilatus zeide tot de Joden: Ziet, uw Koning!
Maar zij riepen: Neem weg, neem weg, kruis hem!
Joh. 19:14, 15.

Neen, laat ons niet onbillijk zijn tegenover de Joden.

Zij kunnen niet anders. Zoodat Pilatus de keuze hier stelt, is het hun onmogelijk Jezus' vrijlating te vragen. Want Hij zal dan vrijgelaten worden als hun Koning. Zóó heeft de stadhouder Hem daar ten aanschouwe van de volksmenigte gesteld. Niet maar als een deerniswaardig mensch; allicht zouden Jeruzalem's vrouwen dan nog hun stem ten Zijnen gunste verheven hebben. Doch als de Koning der Joden staat Hij daar. „Ziet, uw Koning!" „Zal ik uwen Koning kruisigen?" En in die hoedanigheid moet het volk Hem nu aannemen of verwerpen.

Daarom, Israël kan niet anders roepen dan: Neem weg, neem weg, kruis hem! Zij kunnen Jezus in vele dingen aannemen, in bijna alles Hem waardeeren; maar als Koning, — dat gaat niet. In dat ééne moeten zij Hem afwijzen. Kunnen ze dan een Koning nemen zonder gedaante of heerlijk-